

УДК 330:504.06

ІРТИЩЕВА Інна Олександрівнадоктор економічних наук, професор
професор кафедри менеджментуНаціональний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID ID: 0000-0002-7025-9857**КРАМАРЕНКО Ірина Сергіївна**доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджментуНаціональний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID ID: 0000-0002-0417-0918**СТЕГНЕЙ Маріанна Іванівна**

доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та фінансів

Мукачівський державний університет, Мукачево
ORCID ID: 0000-0002-4688-6447**БОЙКО Євгенія Олександрівна**

доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID ID: 0000-0003-1874-5433**ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Війна росії проти України призвела до погіршення екологічної ситуації, створила передумови ядерної та енергетичної небезпеки для усього цивілізованого світу. Порушуючи всі міжнародні конвенції та угоди країна-агресор залякує всіх енергетичним колапсом, відповідно такі дії приводять до дестабілізації процесів та в той же час формують нові підходи до забезпечення енергетичної, екологічної, продовольчої безпеки. Починається інтенсивний процес переходу на альтернативні джерела електроенергії, формуються нові підходи до забезпечення природокористування та ресурсозбереження. Незважаючи на інтенсивність бойових дій національні товаровиробники змушені працювати та забезпечувати стабільність виробництва для збалансування економіки. Відповідно існує нагальна потреба в удосконаленні економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування, що приведе до підвищення конкурентоспроможності національного виробництва на світових ринках та поствоєнного відновлення економіки.

Метою статті є обґрунтування економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування відповідно до сучасних глобальних викликів.

Систематизовано механізми виконання екологічних зобов'язань України, серед яких найбільш вагомими визначено: запровадження системи екологічного менеджменту та аудиту; створення системи стимулювання використання відходів як джерела енергії для виробництва теплової та електричної енергії, імплементація системи торгівлі квотами на викиди парникових газів.

Обґрунтовано, що одним з альтернативних джерел енергії, значним потенціалом для виробництва якої володіє Україна, є біоенергетика. Завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам перспективним джерелом енергії є сільськогосподарська біомаса. Порівняно з іншими джерелами вона найбільш доступне та дешевше джерело енергії, що передбачає безвідходне виробництво, спрямоване на задоволення потреб населення в

енергетичних ресурсах і харчуванні. Досліджено, що основними перешкодами для вирощування енергетичних рослин і виробництва на цій основі теплової енергії є те, що вони не внесені до класифікаторів сільськогосподарських культур, не створено законодавчої бази та регуляторної політики в цій сфері.

Розроблено концептуальні схему економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування, що базується на організаційно-методологічному, фінансовому та інформаційному забезпеченні розвитку, враховує сучасні принципи, інструменти та методи його реалізації з урахуванням глобальних викликів.

Ключові слова: економічний механізм, екологічні зобов'язання, ресурсозбереження, природокористування, глобальні виклики

JEL classification: M10; M13; R00; R58

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.223.231>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Війна росії проти України призвела до погіршення екологічної ситуації, створила передумови ядерної та енергетичної небезпеки для усього цивілізованого світу. Порушуючи всі міжнародні конвенції та угоди країна-агресор залякує всіх енергетичним колапсом, відповідно такі дії приводять до дестабілізації процесів та в той же час формують нові підходи до забезпечення енергетичної, екологічної, продовольчої безпеки. Починається інтенсивний процес переходу на альтернативні джерела електроенергії, формуються нові підходи до забезпечення природокористування та ресурсозбереження. Незважаючи на інтенсивність бойових дій національні товаровиробники змушені працювати та забезпечувати стабільність виробництва для збалансування економіки. Відповідно існує нагальна потреба в удосконаленні економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування, що приведе до підвищення конкурентоспроможності національного виробництва на світових ринках та поствоєнного відновлення економіки.

Також Мединська Н. В. зазначає, що «Водночас недостатньо обґрунтованим є комплекс принципів формування економічного механізму природокористування з врахуванням тих викликів, які зумовлені трансформацією глобальної природоохоронної архітектури та поглибленням децентралізаційних процесів в Україні. Також не окресленими

залишаються відмінності між формальною та неформальною інституціоналізацією додаткових методів, інструментів та важелів економічного механізму природокористування на загальнонаціональному та місцевому рівнях» [1]. Саме за таких умов існує необхідність в удосконаленні формування економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування, щоб підвищити конкурентоспроможність національного виробництва на світових ринках.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання формування економічного механізму природокористування та ресурсозбереження попередньо досліджували відомі учені, зокрема: О. Амоша, І. Білецька, О. Веклич, О. Дребот, А. Гадзало, Костерін, Т. Коняхіна, Мединська, В. Савчук, М. Хвесик, Ю. Кравчик та ін [1-12].

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Однак, глобальні виклики стимулюють до формування економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування, щоб підвищити конкурентоспроможність національного виробництва на світових ринках.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування відповідно до сучасних глобальних викликів.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Для виробництва валового національного продукту в Україні застосовуються різноманітні джерела традиційної та відновлюваної енергії: газ, нафта, енергія вітру, сонця, води, атома тощо. За даними Державної служби статистики України близько двох третин енергетичного балансу України припадає на природний газ та вугілля [2]. Сумарна питома вага всіх відновлювальних джерел енергії становила 3,6 млн т нафтового еквівалента, або 4 %.

Останнім часом спостерігається стрімке зростання цін на енергоносії, що сприяє пошуку альтернативних джерел енергії, у тому числі виробниками аграрної продукції [3]. Таким чином, нинішній етап розвитку вітчизняного виробництва повинен супроводжуватися дослідженням рівня ефективності використання енергетичних ресурсів та визначенням перспективних напрямів зменшення загальної витратності та забезпечення належного рівня ресурсозбереження та енергоефективності господарської діяльності.

Сучасна парадигма економіки природокористування і сталого виробництва базується на використанні екологічно безпечних, енергоощадних та економічно ефективних технологій для забезпечення виробництва конкурентоспроможної продукції.

У рамках Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», зазначено: «У сфері охорони довкілля має бути забезпечено дотримання високих екологічних норм виробництва, транспортування, трансформації та споживання енергії; фінансування інвестиційних проектів у рамках Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок відповідно до законодавства України та зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством» [4].

Перспектива узгодженості інвестиційної політики та політики стимулювання використання

відновлювальних джерел енергії передбачає реформування енергетичного сектору та збільшення (до 2020 р.) їх частки в кінцевому споживанні енергії до 11 % (8 % від загального первинного постачання енергії). До 2035 року прогнозується забезпечення частки відновлювальних джерел у загальному обсязі первинного постачання енергії на рівні 25 %. Крім того, заслуговує на увагу показник частки місцевих альтернативних видів палива в місцевих паливно-енергетичних балансах, яка до 2035 р. повинна зрости до 20 %. Стратегічним завданням Енергетичної стратегії України є «виведення держави на рівень максимальної енергетичної незалежності. При цьому до 2025 року головним фокусом має бути енергозбереження, утримання досягнутих обсягів видобутку вуглеводнів та максимальна диверсифікація постачання первинних енергоресурсів» [5]. Наводимо зведені показники виконання стратегії.

Охорона довкілля є супутнім завданням зазначеної стратегії. Рівень викидів забруднювальних речовин в Україні перевищує європейські стандарти в десятки разів. До 2028 р. заплановано привести до норми викиди SO₂, а до 2033 р. – NO_x у відповідність до європейських вимог. У контексті поставлених завдань запропоновано механізм їх досягнення (рис. 1).

Дієвість механізму виконання екологічних зобов'язань України підсилиться за рахунок підвищення рівня свідомості громадян у сфері екологічної безпеки та енергозбереження.

Скорочення енергоспоживання повинно стати завданням для різних сфер діяльності та для домогосподарств. Виконання цього завдання повинно супроводжуватися впровадженням систем енергетичного менеджменту та «маркування побутових товарів за показниками енергоспоживання, розповсюдження енергоефективних побутових приладів та освітлення, впровадження навчальних програм, організація роз'яснювальної роботи та реклами, проведення енергетичного аудиту на рівні окремих підприємств, будинків, а також поширення енергоефективних засобів транспорту» [5].

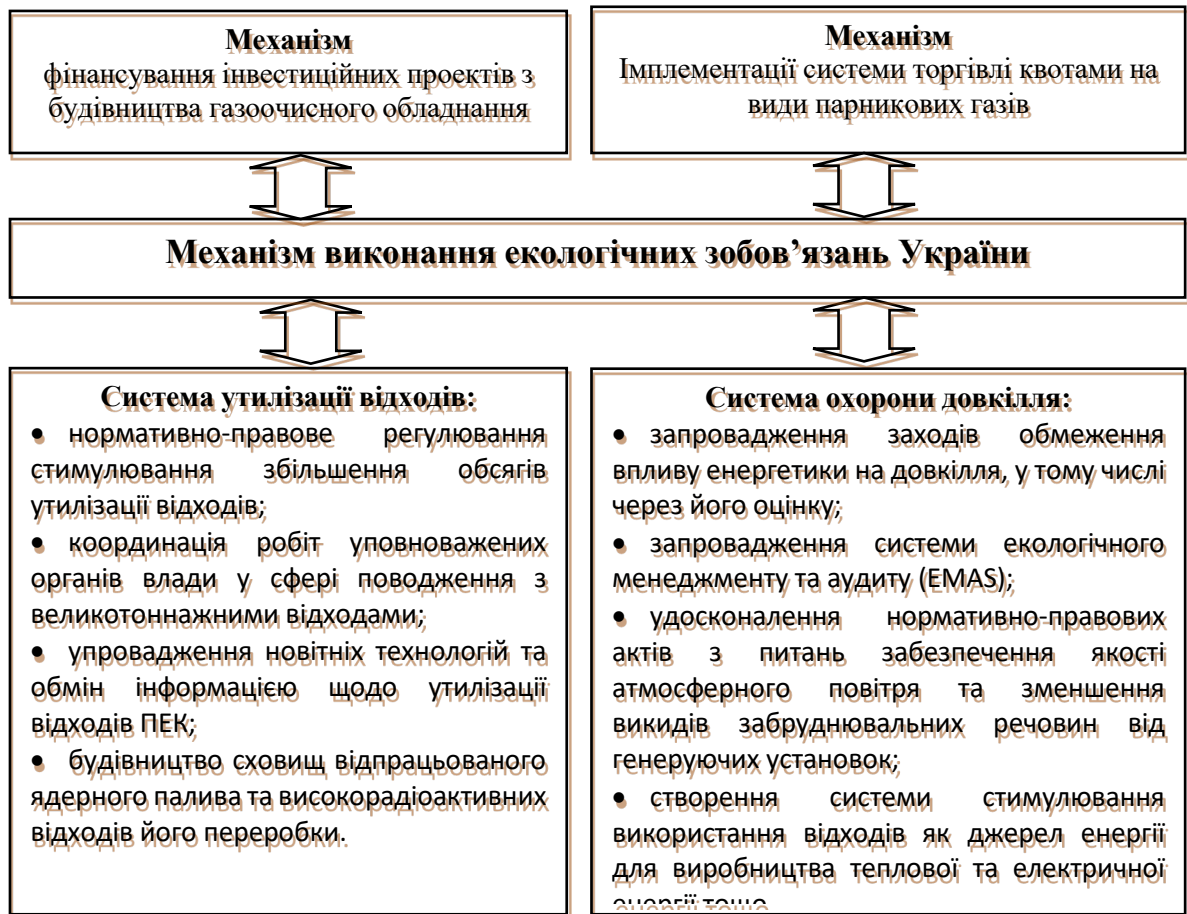

Рис. 1. Механізм виконання екологічних зобов'язань України

Джерело: згруповано авторами

Виконання завдань Енергетичної стратегії України призведе до скорочення на 21 % використання викопних джерел енергії та відповідного нарощування використання відновлювальних ресурсів. Зменшення обсягів споживання викопних ресурсів буде досягнуто до 2035 р. переважно за рахунок значного скорочення використання вугілля (на 17,9 %) та нафтопродуктів (на 4,3 %) як джерел первинного постачання енергії. Компенсувати їх недолік передбачається здебільшого шляхом нарощування обсягів використання сонячної та вітрової енергії, енергії біомаси. Поточні та прогнозні показники виробництва електроенергії України в абсолютному вираженні свідчать про перспективи його скорочення ТЕС до 2035 р. на 4,5 млрд кВт·год.

За іншими видами генерації електроенергії передбачається збільшення обсягів виробництва, особливо використання відновлюваних джерел енергії сонця та вітру – за цим видом на 11,4 млрд кВт·год.

Проте для забезпечення конкурентоспроможності та енергоефективності національної економіки необхідно розвивати модель взаємодії відновлювальної та ядерної енергетики, газового, нафтового і вугільного секторів (рис. 2).

Перед газовим сектором стоїть завдання збільшення обсягів власного видобутку газу за рахунок розвідувально-експлуатаційного буріння, зменшення обсягів промислового споживання та споживання населенням, налагодження системи газових сховищ і газопроводів. Потребує уваги та контролю з боку держави процес використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для газопроводів. Залучення іноземних інвестицій і використання сучасних технологій для розробок нових та використання діючих газових родовищ прискорить процес оптимізації діяльності газового сектору.

Перед нафтовим сектором стоїть завдання налагодження екологічно безпечних

технологій видобутку, виробництва, переробки, постачання та споживання нафтопродуктів. Процес використання пального сільськогосподарською технікою потребує технологічного оновлення із застосуванням сучасних досягнень енергоефективних технологій екологічного пального. Для розвитку нафтового сектору існує необхідність створення сприятливого інвестиційного середовища у сфері

будівництва та роботи нафтових свердловин. Також слід переглянути ставки рентних платежів за користування надрами в напрямі забезпечення сприятливих умов для видобування важкодоступних запасів нафти. Щодо використання нафтопродуктів у галузі сільськогосподарського виробництва, то необхідно покращити систему контролю якості пального, забезпечити відповідність європейським стандартам.

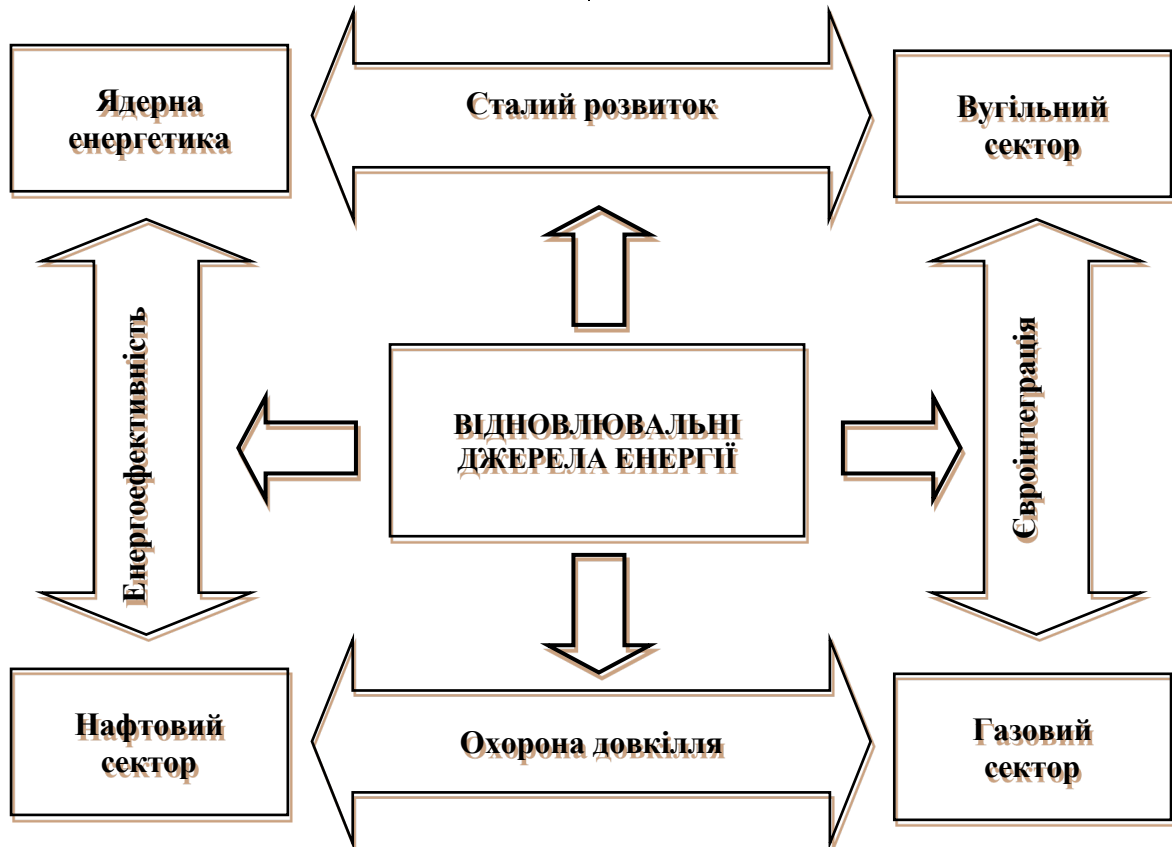

Рис. 2 Модель ефективного розвитку національної енергетичної інфраструктури

Перед вугільним сектором стоїть завдання технічного переоснащення та виходу на конкурентоспроможний рівень підприємств вугільної промисловості, припинення дотування їх діяльності. Видобуток вугілля повинен стати самоокупним і змінити державну форму власності на приватну, а продаж вугілля здійснюватися в рамках біржової торгівлі. Важливим моментом є контроль за дотримання заходів щодо зниження екологічних ризиків від діяльності та ліквідації недіючих шахт.

У секторі ядерного палива необхідно здійснювати нарощення видобутку урану й цирконію, технологічне оновлення розробок нових та використання діючих родовищ.

Особливої уваги потребує процес поводження із ядерними відходами.

Центральним елементом механізму ефективного розвитку національної енергетичної інфраструктури є відновлювальні джерела енергії, завданням якого – розширення обсягів використання всіх видів відновлювальної енергетики. Одним із найбільш перспективних її джерел є енергія біомаси. Спалювання органічних продуктів, у тому числі рослинництва, дає можливість отримувати енергію та альтернативне джерело опалювальних систем. Однак сьогодні, частка енергії біомаси в Україні дуже незначна і становить близько 2 % енергетичних потреб держави. Енергетичний потенціал використання енергії біомаси дає підстави стверджувати, що до

2035 р. можливо забезпечити частку енергії біомаси на рівні понад 10 %. Біоенергетика має всі шанси стати домінантним джерелом енергії. Значний енергетичний

сільськогосподарський потенціал становлять залишки зернових культур – пшениці, соняшнику, кукурудзи тощо (рис. 3).

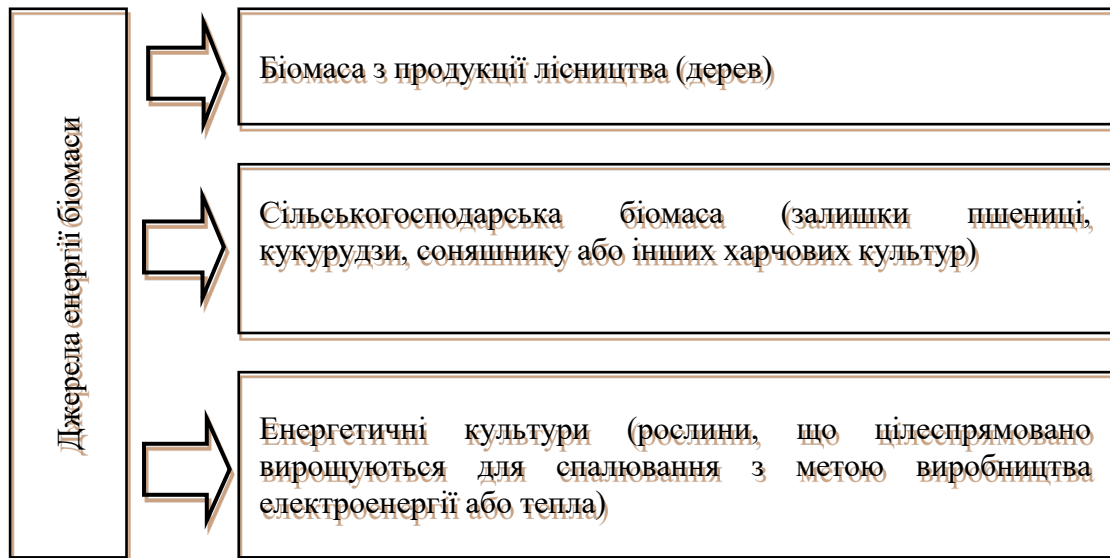

Рис. 3. Основні джерела енергії біомаси в Україні

Завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам перспективним джерелом енергії в Україні є сільськогосподарська біомаса. Порівняно з іншими джерелами біомаси, вона найбільш доступне та дешевше джерело енергії, що передбачає безвідходне виробництво, спрямоване на задоволення потреб населення в енергоресурсах та харчуванні. Вирощування енергетичних культур теж належить до сільськогосподарського виробництва, але передбачає вирощування рослин цілеспрямовано передбачених для спалювання (наприклад, енергетичної верби, тополі, міскантусу та інші). Недоліком вирощування енергетичних культур є те, що врожай отримують через 3–4 роки і результат може бути використаний тільки для отримання енергії у процесі спалювання. Саме тому вирощування енергетичних культур необхідно розглядати як супутній процес і складову сільськогосподарського виробництва, що забезпечить його диверсифікацію, збільшить кількість робочих місць.

Як біопаливо в багатьох країнах вирощують різні види енергетичних рослин: у США – кукурудзу, Бразилії – цукрову тростину, Німеччині – цукрові буряки тощо.

Гіндес О. Г. вважає, що «Зростаюча інтенсивність експлуатації природних

ресурсів, кризовий стан економіки збільшують ризик виникнення техногенних катастроф, не дозволяють як державі, так і окремим природокористувачам виділяти в повному обсязі кошти, необхідні для здійснення заходів щодо зниження рівня впливу на навколишнє середовище, вимагають розробки оптимальної еколого економічної стратегії подальшого розвитку господарства, що розширить можливості управління ним та рівнем екологічної безпеки. В останні роки стає очевидним той факт, що земна біосфера й екосистеми різних рівнів мають обмежені можливості щодо забезпечення свого нормального функціонування і відтворення в умовах надмірного впливу людської діяльності» [6, с.90].

В умовах глобальних викликів та загроз формування ефективного економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування стає важливим завданням для забезпечення, в найближчому майбутньому, конкурентоспроможності виробництва національної продукції на світових ринках. Саме тому, запропоновано економічний механізм забезпечення ресурсозбереження та природокористування відповідно до глобальних викликів (рис. 4.).

Рис. 4. Економічний механізм забезпечення ресурсозбереження та природокористування
Джерело: запропоновано авторами

Запропонований економічний механізм забезпечення ресурсозбереження та природокористування базується на організаційно-методологічному, фінансовому та інформаційному забезпеченні розвитку, що враховує сучасні принципи, інструменти та методи його реалізації з урахуванням глобальних викликів.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Систематизовано механізми виконання екологічних зобов'язань України, серед яких найбільш вагомими визначено: запровадження системи екологічного менеджменту та аудиту; створення системи стимулювання використання відходів як джерела енергії для виробництва теплової та електричної енергії, імплементація системи торгівлі квотами на викиди парникових газів.

Обґрунтовано, що одним з альтернативних джерел енергії, значним потенціалом для виробництва якої володіє Україна, є біоенергетика. Завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам перспективним джерелом енергії є сільськогосподарська біомаса. Порівняно з іншими джерелами вона найбільш доступне та дешевше джерело енергії, що передбачає безвідходне виробництво, спрямоване на задоволення потреб населення в енергетичних ресурсах і харчуванні. Досліджено, що основними перешкодами для вирощування енергетичних рослин і виробництва на цій основі теплової енергії є те, що вони не внесені до класифікаторів сільськогосподарських культур, не створено законодавчої бази та регуляторної політики в цій сфері.

Розроблено концептуальну схему економічного механізму забезпечення ресурсозбереження та природокористування,

що базується на організаційно-методологічному, фінансовому та інформаційному забезпеченні розвитку, враховує сучасні принципи, інструменти та методи його реалізації з урахуванням глобальних викликів.

Література

1. Мединська Н. В. Економічний механізм природокористування в умовах сучасних викликів: принципи та інституціоналізація. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1284/1238>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Амбросов В. Я. Ресурсозберігаючі технології – напрям підвищення ефективності виробництва. *Вісник ХНТУСГ. Серія: Економічні науки*. 2010. № 105. С. 3–12.
4. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80>.
5. Аналітичний звіт та рекомендації щодо вирощування енергетичних культур в Україні. URL: http://bioenergy.in.ua/media/filer_public/58/b4/58b45b61-d09d-43bf-bcb7-47e0235d39e0/otchet_po_verbe.pdf
6. Гіндес О. Г. Елементи економічного механізму природокористування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 9. С.90-92
7. Бойко Є.О. та ін. Екологічні інвестиції: стан та перспективи впровадження на мікро-, мезо-та макрорівнях. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”*. 2021. No 2., Т. 3. С.40-49
8. Irtysheva I., et al.. Evaluation of efficiency of regional public governance in the context of achieving goals of sustainable development. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2022. vol. 44, pp. 497-505
9. Irtysheva, I., et al. Environmental Security of Territories: Challenges of Today and Guidelines for Strengthening in War. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2022. Volume XIII, Fall, 5(61) pp.1229-1239. DOI:10.14505/jemt.v13.5(61).01
10. Bogdan Iegorov , Yurii Kravchuk , Serhiy Rybalko , Iryna Ivashkiv , Anton Chub (2021). The Methodical Approach of the Substantiation of the Evaluation Indicators System of the Agro-Industrial Complex Development. *Universal Journal of Agricultural Research*, 9(5), 191-199. DOI: 10.13189/ujar.2021.090506.
11. Heyets V., Voynarenko M., Dzhedzhula V., Yepifanova I., Trocikowski T. Models and strategies for financing innovative energy saving activities. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2021. 628 (1), 012004.
12. Організаційно-економічний механізм енергозбереження: монографія / Ю. В. Дзядикевич, В. Я. Брич, В. В. Дзеджула, Р. Б. Гевко, та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 154 с.

References

1. Medynska, N. V. (2022). «The economic mechanism of nature management in the conditions of modern challenges: principles and institutionalization». *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 38. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1284/1238>.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Ambrosov, V. Ya. (2010). «Resource-saving technologies – directly improving the efficiency of virobntstva». *Visnyk KhNTUSH. Serii: Ekonomichni nauky*. No 105. pp. 3–12.
4. Enerhetychna stratchiia Ukrainy na period do 2035 roku «Bezpeka, enerhoefektyvnist', konkurentospromozhnist'». [Energy strategy of Ukraine for the period up to 2035 «Safety, energy efficiency, competitiveness»]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80>.
5. Analitychnyj zvit ta rekomendatsii schodo vyroschuvannia enerhetychnykh kul'tur v Ukraini. [Analysis and recommendations on the development of energy crops in Ukraine]. Available at: http://bioenergy.in.ua/media/filer_public/58/b4/58b45b61-d09d-43bf-bcb7-47e0235d39e0/otchet_po_verbe.pdf
6. Hinds O. H. Elementy ekonomichnoho mekhanizmu pryrodokorystuvannia. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2011. № 9. S.90-92.
7. Boyko, E.O. et al. (2021). «Environmental investments: state and prospects of implementation at the micro-, meso- and macro-levels». *Visnyk HNAU im. V.V. Dokuchajeva. Serija „Ekonomichni nauky”*. no. 2, pp.40-49
8. Irtysheva I., et al. (2022). «Evaluation of efficiency of regional public governance in the context of achieving goals of sustainable development» *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. vol. 44, pp. 497-505

9. Irtysheva, I., et al. (2022). «Environmental Security of Territories: Challenges of Today and Guidelines for Strengthening in War». *Journal of Environmental Management and Tourism*, (Volume XIII, Fall), 5(61). pp. 1229-1239. DOI:10.14505/jemt.v13.5(61).01

10. Bogdan Iegorov , Yurii Kravchuk , Serhiy Rybalko , Iryna Ivashkiv , Anton Chub (2021). The Methodical Approach of the Substantiation of the Evaluation Indicators System of the Agro-Industrial Complex Development. *Universal Journal of Agricultural Research*, 9(5), 191-199. DOI: 10.13189/ujar.2021.090506

11. Heyets V., Voynarenko M., Dzhedzhula V., Yepifanova I., Trocikowski T. (2021) Models and strategies for financing innovative energy saving activities. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science 628 (1), 012004.

12. Dziadykevych. V., et al. (2018) Organizational and economic mechanism of energy saving: monograph. Ternopil: TNEU

Abstract

Irtysheva Inna, Kramarenko Iryna, Stehnei Marianna, Boyko Eugenia
The economic mechanism of ensuring resource conservation and natural use in the conditions of global challenges

Russia's war against Ukraine worsened the ecological situation, creating the prerequisites for a nuclear and energy hazard for the entire civilized world. Violating all international conventions and agreements the aggressor country threatens everyone with an energy collapse. Accordingly, such actions lead to the destabilization of processes and, at the same time, form new approaches to ensuring energy, environmental, and food security. An intensive transition to alternative sources of electricity is beginning, and new approaches to environmental protection and resource conservation are being formed. Despite the intensity of hostilities, national producers are forced to work and ensure production stability to balance the economy. Accordingly, there is an urgent need to improve the economic mechanism for resource conservation and nature management, which will increase the competitiveness of national production on world markets and the post-war recovery of the economy.

The article's purpose is to justify the economic mechanism of ensuring resource conservation and nature management by modern global challenges.

The mechanisms for fulfilling Ukraine's environmental obligations have been systematized, among which the most significant is determined to be: the introduction of an environmental management and audit system, the creation of a system for stimulating the use of waste as a source of energy for the production of heat and electricity, implementation of a system for trading quotas for greenhouse gas emissions. Conclusions. It is substantiated that bioenergy is one of the alternative energy sources for the production of which Ukraine has significant potential. Agricultural biomass is a promising energy source thanks to favorable natural and climatic conditions. Compared to other sources, it is the most accessible and cheaper energy source, which involves waste-free production aimed at meeting the population's needs in energy resources and food. It has been investigated that the main obstacles to the cultivation of energy plants and the production of thermal energy on this basis are that they are not included in the classification of crops, and the legislative framework and regulatory policy in this area have yet to be created. A conceptual diagram of the economic mechanism for resource conservation and nature management has been developed. It is based on organizational-methodological, financial, and informational development, taking into account modern principles, tools, and methods of its implementation and considering global challenges.

Keywords: *economic mechanism, environmental obligations, resource conservation, nature management, global challenges*

Стаття надійшла до редакції 16.12.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Іртишева І. О., Крамаренко І. С., Стегней М. І., Бойко Є. О. Економічний механізм забезпечення ресурсозбереження та природокористування в умовах глобальних викликів. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 223-231.

Irtysheva I., Kramarenko I., Stehnei M., Boyko E. (2022) The economic mechanism of ensuring resource conservation and natural use in the conditions of global challenges. *Innovation and Sustainability*, no. 4, pp. 223-231.